

■ актуально

Зрозуміти комбатанта

На жаль, часто стається так, що жахіття війни не полишають героїв навіть після повернення додому. Рани, спомини про втрачених побратимів, емоційне виснаження і ще багато інших факторів «виплескуються» вже у мирному житті. І тут важливо, аби воїн не залишався один на один зі своїми проблемами.

4-5
стор.

■ державне свято

На засадах демократії

21 рік тому, 28 червня 1996 року, Верховна Рада України, після багатомісячних дебатів, ухвалила Основний Закон нашої держави, який замінив радянську Конституцію УРСР 1978 року. Його прийняття закріпило правові основи незалежної України, її суверенітет і територіальну цілісність та сприяло подальшому підвищенню міжнародного авторитету на світовій арені.

7
стор.

Прикордонник України

№ 24 (5566)
30 червня 2017 року

ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Друге дихання ВПС «Тополі»

■ кордон за тиждень

Встановленим порядком оформлено
2,068 млн осіб
та **415** тис. транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання
кордону **637** осіб,
зокрема, **7** незаконних мігрантів

Вилучено **13** одиниць зброї,
177 боєприпасів,
та **44,06** кг наркотичних засобів

Затримано товарів і вантажів,
що незаконно переміщувалися через
державний кордон, на **3,355** млн гривень

■ коротко
про головне

Безвіз у дії

Протягом перших двох тижнів від запровадження можливості безвізових поїздок для громадян України новими правилами скористалися більше 45 тисяч наших співвітчизників. При цьому 15,7 тисяч власників біометричних закордонних паспортів скористувалися авіасполученням. Інші подорожували залізницею чи автомобільним транспортом. Більшість безвізових туристів прямували до Польщі (16300) та Угорщини (6400). При цьому сплески кількості вояжів, спостерігалися під час вихідних. У перетині кордону відмовлено 43 українцям, переважно через попередні порушення міграційного законодавства країн ЄС.

Сергій ПОЛЩУК

Повернути у мирне життя

Кабінет Міністрів затвердив Порядок організації соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції. І зараз Мінсоцполітики знаходиться на фінальній стадії запровадження дієвого механізму організації професійного навчання (підприємливої освіти), а також надання інформаційних, консультаційних, профорієнтаційних послуг з цих питань, як невід'ємної складової соціальної адаптації воїнів до умов цивільного життя. У міністерстві зазначають, що це дасть змогу:

створити дієвий механізм організації відновлення професійних навичок учасників бойових дій, як невід'ємної складової їх адаптації до умов цивільного життя;

забезпечити право учасників АТО на освіту впродовж життя;

підвищити оперативність вирішення проблемних питань даної категорії ветеранів, пов'язаних з цивільною професійною діяльністю, та посилити їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Олена ТАЩИЛНА

Автомобіль для інваліда

Кабінет Міністрів своєю постановою врегулював питання безоплатного передавання у власність інвалідам автомобіля, визнаного гуманітарною допомогою, яким вона була забезпечена через органи соціального захисту населення і користувалася більше ніж десять років, а також передавання таких автомобілів членам сім'ї чи спадкоємцям особи з інвалідністю. Зміни були розроблені Міністерством соціальної політики та стосуються пункту 41 «Порядку забезпечення інвалідів автомобілями». Зокрема, у новій редакції документа визначено, що транспортні засоби передаватимуться у власність за рішенням місцевих органів влади. Нагадаємо, що раніше це входило до компетенції Мінсоцполітики.

Василь ДРОЗДОВ

■ акценти

Безпека в пріоритеті парламентарів

Голова Верховної Ради України Андрій Парубій під час прес-конференції наголосив, що питання оборони та безпеки залишатимуться головним пріоритетом Парламенту VIII скликання.

Андрій КУЧЕРОВ

За словами спікера, зміни до українського законодавства, протягом останнього року ухвалені Верховною Радою, заклали фундамент кількох важливих державних програм.

— За два з половиною роки Радою було напрацьовано і прийнято десятки важливих рішень, які були спрямовані на реформування Збройних Сил України, підвищення дисципліни та відповідальності, забезпечення правового статусу українських військових та правоохоронців, організації функціонування державних інститутів на прифронтових та деокупованих територіях, захисту прав учасників

■ співпраця

Проект TWINNING:
покрокова реалізація

Експерти проекту TWINNING продовжать надавати Держприкордонслужбі допомогу в питанні регулювання системи інтегрованого управління кордонами.

Людмила ТКАЧЕНКО

Фахівці Адміністрації Держприкордонслужби спільно з експертами TWINNING завершили обговорення створення міжвідомчої робочої групи, яка займатиметься координацією системи інтегрованого управління кордонами та напрацюванням методології оцінювання оперативно-службової діяльності прикордонного відомства.

За результатами зустрічі у центральному апараті Служби вироблено чітке розуміння подальших кроків щодо приведення національного законодавства та відомчих нормативних актів до зразків європейської моделі управління держрубежем.

антитерористичної операції та членів їх сімей – зауважив Андрій Парубій.

Зокрема, Закон України «Про Єдиний державний реєстр військовозобов'язаних» заклад правову основу для забезпечення автоматизованого військового обліку громадян України, що зменшить корупційний чинник у військових комісаріатах під час мобілізації та унеможливить ухилення від призову на військову службу. Натомість іноземним громадянам та особам без громадянства, які добровільно виявили бажання захищати територіальну цілісність нашої держави, окремим законом надано право проходити військову службу за контрактом у Збройних Силах України.

За твердженням очільника Парламенту, встановивши 14 березня як День добровольця, Верховна Рада вшанувала мужність і патріотизм українських воїнів, зберегла пам'ять про славетних героїв-добровольців, які загинули під час виконання обов'язків у складі добровольчих формувань. У перші найважчі місяці саме вони ополчилися проти агресора, і сьогодні проходять службу на найнебезпечніших ділянках фронту. На їхньому прикладі зростають майбутні покоління громадян України.

Окрім того, у стислі терміни та без бюрократичних зволікань Верховна Рада ухвалила закон про створення Сил спеціальних операцій – нового сучасного високопрофесійного роду Збройних Сил. «Українська армія, після років цілеспрямованого знищення, лише за три роки – спільними зусиллями Держави, волонтерів, усіх українських патріотів – перетворилася на могутню силу, з якою змушена рахуватися одна з найбільших армій світу» – наголосив Андрій Парубій.

Згодом європейські партнери ознайомилися з роботою «зелених кашкетів» у міжнародному аеропорту «Бориспіль», як найбільшого пункту пропуску для повітряного сполучення. Зокрема, експерти TWINNING проаналізували та оцінили роботу української системи отримання попередньої інформації про пасажирів та порівняли її з аналогічними системами країн ЄС. Представники ОКПП «Київ» у свою чергу розповіли про способи надходження інформації щодо осіб, продемонстрували зв'язок з іншими ІТ-системами та порядок їхньої експлуатації.

Найближчим часом закордонні представники нададуть свої рекомендації щодо можливого покращення роботи української інформаційної системи. Загалом вони стосуватимуться як основних, так і додат-

кових функцій, а також подальшої інтеграції з національними та європейськими ІТ-системами.

Нагадаємо, що проект TWINNING реалізується Адміністрацією Держприкордонслужби у партнерстві з прикордонними відомствами Німеччини, Польщі та Литви за фінансової підтримки Європейської Комісії. Його основними завданнями є допомога у моніторингу й оцінюванні виконання Концепції інтегрованого управління кордонами та плану її реалізації на 2016–2020 роки, удосконалення системи прикордонного контролю, включаючи ІТ-системи, відповідно до стандартів і практик ЄС, а також наближення українського законодавства та процедур у сфері виявлення викрадених автомобілів до стандартів ЄС.

■ честь мундира

Хабар – боком вилізе!

Останнім часом злочинці значно активізували діяльність із переміщення контрабандних товарів через кордон. Для цього вони обладнують схованки, відслідковують маршрути прикордонних нарядів, товар для подальшого переправлення маскують поблизу кордону, застосовуються технічні засоби. При цьому неодноразово фіксуються спроби підкупу прикордонників.

Андрій ДЕМЧЕНКО

Зокрема, до прикордонного наряду від відділу «Селятин» Чернівецького загону, який складався з військовослужбовців строкової служби, підійшло двоє невідомих. Чоловіки відразу почали пропонувати за грошову вина-

городу посприяти в переміщенні через кордон сигарет. На таку пропозицію отримали категоричну відмову. Однак за декілька хвилин до кордону з боку Румунії під'їхав позашляховик. З нього вийшов чоловік та перекинув на український бік поліетиленовий пакунок, після чого авто покинуло місце події. Про цей факт військовослужбовці відразу повідомили керівництву підрозділу.

Група реагування, яка прибула з представниками фіскальної служби для перевірки, виявила в пакунку 10050 євро. Про наміри порушників переправити тютюнові вироби українські охоронці рубажів також повідомили своїм румунським колегам. Під час проведення по обидва боки кордону перевірки ознак порушення не зафіксовано.

Грошову винагороду пропонувала прикордоннику громадянка Монголії під час перетину рубажу в пункті пропуску «Доманове», що на Волині. Жінка прямувала із Білорусі з трьома дітьми – 2000, 2006 та 2010 років народження. При цьому іноземка не змогла вказати ані мети поїздки в нашу країну, ані куди саме вона їде. Тому їй відмовили у в'їзді в Україну. Тоді гостя поклала у паспорт 200 доларів США.

У підсумку до Нацполіції направлено повідомлення про виявлення ознак кримінального правопорушення, передбаченого статтею 369 Кримінального кодексу «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі».

Ще один випадок пропонування нашим колегам коштів трапився в Чернівецькому загоні. До прикордонного наряду, який ніс службу з охорони кордону, підійшли дві невідомі особи з проханням посприяти у протиправній діяльності. Порушники після відмови, намагались втекти. Однак були затримані вже біля загороджувального паркану. Для їх зупинки військовослужбовці змушені були здійснити попереджувальний постріл вгору. Згодом затриманих було доставлено до ВПС для складання адміністративно-процесуальних документів. Стосовно порушників надіслано повідомлення до Національної поліції у Чернівецькій області.

Загалом з початку року зафіксовано 544 відмови співробітниками Державної прикордонної служби від отримання неправомірної вигоди.

■ гарячі будні

Наркожнивва зіпсовані

Оперативники Азово-Чорноморського регіонального управління разом із представниками Нацполіції та прокуратури Запорізької області у населених пунктах Бердянського району викрили дві плантації конопель. Одну з наркотичних грядок знайшли у селі Азовське Бердянського району. Зловмисник ретельно приховував кущі канабісу за високим парканом. Інші насадження правоохоронці знайшли у селі Іванівка. Усього виявлено та вилучено 67 кущів канабісу, урожай з яких коштує близько 700 тисяч гривень.

Неля ДОЦЕНКО

Арсенал у багажнику

Прикордонник контрольного посту «Нижні ворота» Мукачівського загону спільно із співробітниками Національної поліції зупинили автомобіль «Мерседес» чеської реєстрації, яким керував житель міста Берегове. Під час огляду авто правоохоронці виявили 9 мм газовий пістолет «Ронд» та мачете, які українець перевозив у багажнику без відповідних дозволів. Щодо правопорушника складено протокол про адмінправопорушення, а зброю передано співробітникам Нацполіції для проведення експертизи.

Леся ФЕДОРОВА

Пастка для дельфінів

Співробітники Одеського загону Морської охорони та Ізмайльського загону спільно із співробітниками Дунайського біосферного заповідника провели рейд з протидії браконьєрській діяльності. Корабель спеціального забезпечення «Аметист» та малий катер Морської охорони пройшли Дунаєм та вийшли у прибережні води Чорного моря. Правоохоронці виявили близько двох кілометрів браконьєрських сіток, у яких заплуталися та загинули сім дельфінів-азовок. Загиблих тварин передано представникам Дунайського біосферного заповідника.

Олександр ЯКОВЕНКО

■ порятунок

Біду здолали спільно

Блискавичну операцію з евакуації травмованого прикордонника провели авіатори Харківської авіаескадрильї.

Андрій КУЧЕРОВ

До оперативного чергового надійшла термінова інформація, у якій пропонувалося якнайшвидше виконати евакуаційний санітарний рейс з Харкова до Києва задля порятунку травмованого військовослужбовця. У стислі терміни Мі-9 був підготовлений до польоту. Рейс пройшов без зауважень і у столиці повітряне судно вже зустрічали медики Центрального клінічного госпітально відомства.

На сьогодні здоров'ю прикордонника нічого не загрожує. Після лікування він повернеться у рідний підрозділ та продовжить службу.

Бунт контрабандистів

У Путильському районі Чернівецької області контрабандисти, залучивши близько 70 людей, серед яких були навіть жінки і діти, спробували заблокувати прикордонний наряд відділу «Селятин», аби відбити 18 ящиків сигарет, які правоохоронці виявили на кордоні. Перекривши дорогу автомобілем, підбурений натовп категорично відмовлявся пропустити авто прикордонників. На переговори люди не йшли, а кілька молодиків спробували силою відібрати сигарети. Тому військовослужбовці змушені були здійснити кілька попереджувальних пострілів. Негайно на місце події разом із прикордонними резервами прибули і представники Нацполіції. Завдяки спільним діям наряд розблокували. Зазначена ділянка кордону буде посилена додатковими резервами.

Сергій БРОВКО

■ актуально

Нині кризу горнило антитерористичної операції пройшло вже більше 17 тисяч прикордонників, понад 750 з яких отримали заслужені державні нагороди. Проте за сухими цифрами статистики стоять людські долі. І часто, на жаль, стається так, що жахіття тієї неоголошеної війни не полишають героїв навіть після повернення додому. Рани, спомини про втрачених побратимів, емоційне виснаження і ще багато інших факторів «виплескуються» вже у мирному житті. І тут важливо, аби воїн не залишався один на один зі своїми проблемами, а відчув розуміння та шану від рідних, близьких і товаришів по службі.

Олександр ЗАГОРОВСЬКИЙ,
Андрій ГЕРАСИМКІВ

ОСОБЛИВОСТІ
ПСИХІЧНИХ РЕАКЦІЙ

За час перебування у зоні бойових дій воїн знаходиться у стані постійного стресу і часто стикається зі значною кількістю ризиків, які в подальшому можуть призвести до певних розладів психіки. Це можуть бути обстріли ворога, поранення чи контузії, звістки про загибель або травмування товаришів, попадання у засідку або полон, перебування у незнайомому місці та серед вороже налаштованого місцевого населення тощо. Як правило, без наслідків такі перипетії не проходять. Тож після повернення захисника Вітчизни додому існує ймовірність сприйняття ним навколишнього середовища крізь «військову призму дійсності», замкнутості в собі, тривоги щодо зміни ставлення до нього сім'ї, відчуття боязливості за своїх рідних, небажання аби родина дізналася про жахіття війни.

Безумовно кожен ветеран потребує певного часу для адаптації до мирного життя. Зачасту в перший місяць після повернення вояка з фронту у нього проявляються неоднозначні фізичні, емоційні та поведінкові реакції. Втім рідним і близьким через це особливо не слід хвилюватися, адже така ситуація є абсолютно нормальною, і, як правило, за кілька місяців ці симптоми проходять.

Основними проявами фізичних реакцій є: безсоння, постійна втома, проблеми зі шлунком та вживанням їжі, головний біль та пітливість при думці про війну, швидке серцебиття і дихання, загострення хронічних захворювань.

До емоційних реакцій можна віднести: нічні кошмари; надмірну дратівливість; швидкі зміни настрою; часті негативні спогади про війну; відчуття самотності, суму, самотності, безпорадності, непотрібності, безнадії щодо майбутнього; небажання спілкуватися; неспроможність відчувати позитивні емоції. Окрім того, вчорашній учасник бойових дій може негативно реагувати на різноманітні подразники. Зокрема, події, які чимось нагадують про війну, можуть навіювати військовослужбовцю спогади бою і нав'язливі образи. Ці згадки можуть бути настільки реалістичними, що людині здається, ніби вона знову опинилася в гуці баталій.

Що стосується поведінкових реакцій ветерана, то тут мова йде про: надмірну пильність та нав'язливі думки про безпеку; труднощі з концентрацією уваги; лякання при гучних та раптових звуках; уникання галасливих компаній; пристрасть до вживання наркотиків, алкоголю та паління; проблеми з виконанням звичної роботи вдома або на службі; агресивний стиль водіння автомобіля; захоплення екстремальними видами спорту.

Щоправда трапляються й випадки, коли у поведінці вояків відбуваються позитивні зміни. До них можна віднести зростання індивідуальної зрілості військовослужбовця; переосмислення того, що час проведений разом з сім'єю є найціннішим; почуття впевненості у собі та власних силах. І слід зазначити, що доволі часто зміни у поведінці (як позитивні так і негативні) можуть проявлятися одночасно, що в свою чергу свідчить про довготривале перебування бійця у постійному стресі.

БОМБА СПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ

Такі характерні симптоми можуть зберігатися впродовж кількох місяців після повернення комбатанта із зони АТО. Проте, якщо члени родини тривалий час спостерігають у воїна прояви так званого посттравматичного стресового розладу, їм необхідно звернутися до спеціаліста за консультацією та отримати необхідну допомогу. Перш за все кваліфікований лікар за допомогою інтерв'ювання та тестів оцінить прояви симптоматики у військовослужбовця та як вони можуть впливати на нього. І, вже базуючись на цьому, обере індивідуальний механізм допомоги.

Однак є важлива проблема: вояки не надто охоче звертаються до психологів, вважаючи це слабкодухістю і мало не ганьбою. Вони можуть занадто соромитися або ж боятися говорити з кимось про власні переживання. В такому випадку рідним і близьким слід докласти майже титанічних зусиль, аби ветеран усвідомив, що самому з цим станом йому не впоратися. А визнати проблему може бути дуже важко. Адже, як правило, воїн переконаний, що справиться самотужки, що хтось інший не здатен йому допомогти, або ж може вірити у те, що час усе лікує. Тоді найближчі люди мають толерантно і ненав'язливо пояснити йому, що усвідомлення проблеми і пошук шляхів її вирішення є ознакою сильної і зрілої людини, а рани, включаючи психологічні, бувають у найхоробріших.

Водночас є й такі, які просто не розуміють або категорично відмовляються розуміти, що потребують допомоги. На їхню думку, з ними все нормально. Натомість оточуючі, спостерігаючи за знервованою та часто агресивною поведінкою таких співрозмовників, думають, що мають справу зі звичайнісіньким хамом і намагаються уникати їх чи відповідати адекватно. А вони лише потребують психологічної допомоги, бо пройшли справжнє пекло, не раз зазирали смерті у вічі і вижили у таких умовах, які не властиві людині. Повернувшись на мирну територію, ці герої чекають певного визнання, розуміння того, що не просто так пережили це, а побратими, яких уже немає в живих, загинули не даремно. Наскільки вони зуміють впоратися з цими емоціями і почуттями, залежить вже від психологічної стійкості кожного військового і його здібностей стримувати свої реакції. Якщо цього не відбувається, починаються конфлікти, що тягнуть за собою серйозні проблеми: розлучення, пошук розради в наркотиках і алкоголі, соціальну деградацію тощо.

СІМЕЙНА РОЗРАДА

Повернення солдата з війни – це не лише радість, а й стрес для всієї родини. Спершу чоловік міцно обіймає дружину, носить на руках дітей, сам, наче хлопчисько, несеться назустріч матері. А за короткий проміжок часу раптом замикається в собі, шукає усамітнення в іншій кімнаті або взагалі прагне піти з дому. Така реакція може стати справжнім шоком для родини і поступово рідні можуть відчувати почуття душевного болю або втрати тієї людини, яку вони знали до потрапляння у зону бойових дій. Проте насправді це не тому, що вояк став черствим, а тому, що після ворожих обстрілів він інстинктивно шукає притулку. Навіть від тих, від кого насправді чекає розради. Він знає, що це – мама, це – дружина, а це – діти, але родинні

Зрозуміти комб
Як залишити війну в окопах і не пустити її н

почуття придушуються тривожними переживаннями, які виходять на перший план, і просто не хоче аби найрідніші люди знали як насправді виглядає війна.

Зважаючи на це, члени сім'ї можуть допомогти військовослужбовцю, давши зрозуміти, що готові вислухати його або навпаки не допитуватися в нього про події, які відбувалися у зоні АТО. Воїн повинен відчувати підтримку членів родини, і в жодному разі не тиск. Замість цього краще висловити бійцю свою турботу та переживання за нього.

Знизити ймовірність негативних проявів поведінки ветерана можна, якщо: надавати йому можливість проводити якусь частину вільного часу віч-на-віч із кожним членом родини, але водночас не заважати йому у разі бажання усамітнитися, проводити спільний час з військовослужбовцем поза межами родинного кола (сімейні прогулянки, відвідування кінотеатрів тощо), надавати можливість зустрічатися з бойовими побратимами і товаришами, висловлювати впевненість у возз'єднанні родини та вирішенні будь-яких проблем, поважати думки та дії кожного, за потреби йти на компроміси.

Ще одним негативним проявом поведінки як у вояка, так і членів його родини може бути уникання будь-яких речей та обставин, які можуть викликати різноманітні негативні реакції. Але слід зрозуміти, що таке уникання може призвести до більшого відчуження один від одного, тому поступово необхідно намагатися знаходити якісь точки

дотику. Тому для відновлення колишньої близькості, довіри і підтримки необхідно навчитися знову довіряти одне одному і покладатися один на одного. Може з'явитися навіть необхідність переглянути та переоцінити сімейні ролі.

Скажімо жінка за час тривалої відсутності чоловіка могла стикатися з різними проблемами і самостійно їх вирішувати. У зв'язку з цим, у неї можуть виникати почуття як злості через те, що довелося самостійно справлятися із сімейними проблемами, так і відчуття гордості за свої досягнення. Не виключеними є й почуття підозри у невірності другої половини. У такі моменти подружжю обов'язково слід розмовляти один з одним, обговорювати ті почуття, які в них виникають, та разом шукати шляхи вирішення проблеми.

За час відсутності батька (матері) потреби й інтереси дітей також могли дещо змінитися, тому потрібно звернути увагу на їхню готовність до возз'єднання родини. Адже їм може знадобитися деякий час, щоб знову відчувати душевну близькість з батьками, особливо, якщо вони були дуже маленькими на час їх від'їзду. Скажімо діти віком 1-5 років можуть реагувати на зміни в оточенні, зміни настрою матері або відсутність її уваги. У такому випадку вони починають ображатися, плакати, влаштовувати гнівні істерики, погано спати.

Діти молодшого шкільного віку (6-12 років) можуть повертатися до більш дитячої поведінки, роздратовуватися, гніватися, бути пригніченими або агресивними, або ж

Комбатанта

на поріг власного дому

скаржитися на неприємні відчуття та біль. Надзвичайно важко молодші школярі переживають сварки батьків і хвилюються за їхню безпеку.

Підліткам (13-18 років) характерна протестна поведінка. Їм може не подобатися новий розподіл сімейних ролей і обов'язків вдома. Разом з тим, у зв'язку з пережитим стресом, підлітки можуть потрапити до груп ризику, а саме: зловживання алкоголем, тютюнопаління, вживання наркотичних засобів, схильність до суїциду та правопорушень.

Незважаючи на вік дитини, під час підготовки до повернення одного із батьків додому, слід оточити її додатковою увагою та піклуванням, проявити розуміння до почуттів, обговорити сформовану ситуацію в сім'ї та зберегти звичайний ритм життя.

Натомість батьки та інші члени родини повинні спробувати пристосуватися до повернення військового із зони АТО. За час військової служби як учасник бойових дій, так і його сім'я змінилися і подорослішали. Усі хотіли б піклуватися про свого героя як і раніше, в результаті чого можуть зіткнутися з його негативною реакцією. Батькам слід пам'ятати, що їхній дитині довелося пережити психічні та можливі фізичні травми, які назавжди змінили його. Тому їм необхідно бути наполегливими у тому, щоб дати вояку час звільнити свої думки від впливу війни та пристосуватися до мирного життя.

Однак необхідно пам'ятати, що становлення сім'ї після повернення комбатанта – це обопільний процес, який потребує більше

часу, ніж у разі виникнення звичайних розбіжностей та сварок. Тож якщо після повернення додому військовий часто проявляє злість та агресію, домовтеся з ним, що кожен з вас у будь-який момент може оголосити таймаут, після оголошення якого з'ясування стосунків відразу ж припиняється. Під час паузи не концентруйтеся на тому, наскільки сильно ви відчуваєте злість або образ. Замість цього продумайте, що ви будете говорити про речі, які вас хвилюють, і як вирішуватиметься питання. Згодом по черзі проговоріть шляхи вирішення проблеми. Слухайте, не перебиваючи один одного. Не починайте розмову зі звинувачення, говоріть від свого імені. В розмові потрібно бути відкритим і толерантним до ідей один одного. Не критикуйте, а навпаки – акцентуйте увагу на тому, у чому ваші думки сходяться. Обов'язково узгоджуйте разом ті рішення, які ви приймаєте. Поясніть дітям причини труднощів, не вдаючись у подробиці. Важливо дати зрозуміти їм, що вони у цьому не винні.

Пам'ятайте: для повернення учасника АТО до звичного життя необхідні час і терпіння. Проблеми, які можуть продовжуватися місяцями, впливатимуть на стосунки у сім'ї, службу та загальне самопочуття. І, якщо ними не займатися, можуть призвести до вкрай негативних наслідків.

ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ

Необхідно зрозуміти, що одним із найважливіших аспектів повернення військовослужбовця до мирного життя є його професійна адаптація у буденне русло служби. Починається вона з пошуку та підбору посади для бійця, який повернувся із зони проведення АТО. Цей процес повинен будуватися не на випадкових порадах з боку оточуючих чи емоційних оцінках ситуації, а на розумінні загальних закономірностей цього процесу, оцінки можливостей кандидата і змін його психічного стану, знанні основних факторів, які впливають на атмосферу у колективі. Відтак керівники на місцях мають повинні володіти усім необхідним комплексом інформації стосовно підлеглих учасників бойових дій починаючи від професійних якостей кожного, закінчуючи стосунками, що склалися у їхніх сім'ях.

Під час адаптації в колектив військовослужбовця, який прибув із зони АТО, у нього можуть виникати такі труднощі як: відсутність довіри до оточуючих, нездатність будувати близькі стосунки з товаришами, зміна кола спілкування (відсутність друзів), проблема підпорядкування, неадекватне реагування на звичні події, потяг до алкоголю, послаблення інтелектуальних процесів, труднощі у вияві почуттів, підозрілість.

Слід зазначити, що адаптаційний період у кожної людини проходить по-різному, залежно від її індивідуально-психологічних особливостей, які, власне, і формують подальший тип поведінки у колективі. Проте у будь-якому випадку для успішної професійної адаптації військовослужбовця для нього необхідно сформувати почуття захищеності, впевненості в тому, що він має важливу ділянку відповідальності, навчити правильно виражати свої емоції і почуття, допомогти визначитися з професійними орієнтаціями та перспективами, а саме розширити сферу інтересів, знайти значущі мотиви і види діяльності. Бійця потрібно вмотивувати на підвищення свого професійного рівня та націлити на подальший розвиток особистості (формування реального уявлення про себе, своїх здібностей, подолання комунікативних бар'єрів, розвиток впевненості тощо).

Кожен керівник повинен зрозуміти, що підлеглий, який пройшов бойові дії і не зламався психологічно, здатен долати будь-які службові виклики. І якщо знайти правильний підхід до цієї особистості, його досвід направити у правильне русло і підтримати у професійному плані, то з часом колектив отримає відмінного фахівця, який «на всі 100» викладатиметься на результат. ■

У зоні особливого ризику ті, хто:

Втрачали друзів, побратимів

Бачили мертвих

Були в реальному бою

Перебували під обстрілом

Непокоїлися про долю рідних

Почувалися полишеним, зрадженим

Потрапляли в полон, оточення

Симптоми посттравматичного стресового розладу:

Загострена пильність без причин (скажімо, лежачи у ванні ви напружено вдивляєтесь у щілину під дверима – чи немає там смертельної загрози).

Вибухова реакція (звук корка, що вилетів із пляшки шампанського, змушує вас миттєво шукати схованку, а почувши кроки за спиною, ви стаєте в бойову позицію).

Агресивність (будь-які, навіть незначні проблеми та питання ви прагнете вирішувати із застосуванням грубої сили).

Напади люті (найчастіше – після вживання алкоголю, до якого тягне, як ніколи).

Емоції на нулі (не виходить виявляти почуття та підтримувати контакт із людьми: дружити, співпереживати, любити, радіти).

Погіршується пам'ять, важко зосередитися (наприклад, не можете згадати імя вашого улюбленого собаки).

Паніка та тремтіння через різкі звуки (наприклад, грім чи гуркіт зачинених дверей).

Депресія (усе втратило сенс, усе марно, сили вичерпалися, життя – суцільна чорна смуга).

Провина за те, що вижили («Навіщо я живий, а ті класні хлопці – в труні?». Будь-якою ціною – зокрема й алкоголем – ви женете від себе страшні спогади. Але не допомагає).

Думки про самогубство (поширений, а від того ще страшніший симптом).

Тривожність (може проявлятися у реальному болю: ломота в спині, спазми у шлунку, головний біль; мати психічні прояви – тривога, страх переслідувань; а також власне в емоціях – безкінечне відчуття страху, невпевненості, провини).

Безсоння, нічні жахи (не виходить розслабитися, позбутися постійної тривоги; ви боїтеся ночі та сновидінь – уві сні приходять те, що ви мрієте забути якнайскоріше. Ви регулярно недосипаєте, а нерви «потріпані на дрантя»).

«Документальні» сні (вам наче показують відео з місця подій).

Сні «за мотивами» (події можуть відрізнятись, проте дещо в них повторюватиме те, що довелося пережити: це може бути обличчя вбитого товариша або переляк, який ви тоді відчували). Ви прокидаєтеся розбитим, спитним, із задерев'янілими м'язами).

Нав'язливі спогади, що приходять без запрошення (передова вже у минулому – а перед очима несподівано постають страшні сцени: загибель побратимів, вибухи «Градів», відчай і кров... нагадати про це вам може що завгодно – запах, звук чи фото в газеті. Ці спомини приходять наяву чи уві сні).

Галюцинаторні спогади (різновид «непрояваних», їхня особливість у надзвичайній яскравості, через яку можуть затмарювати реальність, посуваючи її на другий план. А життя минає у несправжньому, страшному сні!).

Ці проблеми можуть призвести до:

Посилення всіх наявних симптомів

Залежності від алкоголю чи наркотиків

Втрати родини та самотності

Деменції (поступового відмирання мозку)

Серцевого нападу або інфаркту

Небажання жити

ВАЖЛИВО!

Посттравматичний стресовий розлад не можливо вилікувати лише турботою та родинним затишком, відпусткою на морі, масажем чи промовлянням ворожок. Ваша психіка намагається захиститися від жахів, які вам довелося пережити. Їй, звісно, потрібна допомога – і надавати її мають фахівці.

■ НОВОСІЛЛЯ

Друге дихання ВПС «Тополі»

У рамках програми інженерно-технічного облаштування українсько-російського кордону на території Дворічанського району Харківщини відкрито оновлений відділ прикордонної служби «Тополі» Харківського загону.

Оксана ІВАНЕЦЬ

Участь в урочистостях взяли Секретар Ради національної безпеки і оборони Олександр Турчинов, Міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков, голова Харківської облдержадміністрації Юлія Світлична та начальник Східного регіонального управління Держприкордонслужби Сергій Бідило.

У ході візиту гості ознайомилися з умовами служби прикордонників, оглянули житло, де мешкатимуть їхні родини проінспектували інженерно-технічне облаштування держрубежу. Після побаченого Секретар РНБО Олександр Турчинов зазначив, що саме тут починається кордон цивілізованої Європи, тому він повинен бути надійно облаштований та захищений від країни-агресора.

Відділ було створено у цій місцевості ще у серпні 2008 року після реформування двох уже діючих підрозділів. Під охороною – 40,5 кілометрів державного рубежу. Типові порушники – громадяни пострадянських країн, які не пропущені на територію України у пунктах пропуску, проте не відмовилися від своєї мети. А також фіксується спроба економічної контрабанди в обох напрямках. Із Росії до України

намагаються перевозити запчастини для легкової автомобільної та сільськогосподарської техніки задля реалізації на харківських ринках. У зворотному напрямку зловмисники прагнуть вивозити частіше за все одяг, взуття та промислові товари.

Утім після вкладення значних «інвестицій» у систему прикордонної безпеки життя любителів пограти на міждержавній

різниці цін суттєво ускладнюється. Нині ділянка відповідальності ВПС обладнана системою «інтелектуального кордону». Вздовж всієї держмежі встановлено відеокамери, дані з яких виводяться на центр управління службою, прокладено проти-транспортний рів, загороджувальний паркан та рокадна дорога. На реконструкцію приміщень колишньої школи-інтернату під адміністративні та житлові потреби прикордонників витрачено понад 13,5 мільйонів гривень. 62 мільйони пішло на встановлення лінійних споруд та відеотехнічного спостереження. Опорний пункт на 60 осіб обійшовся бюджету близько в 14 мільйонів гривень.

Територія містечка має усе належне санітарне устаткування. Будівлі забезпечені холодною та гарячою водою, електроживленням, теплопостачанням, вентиляцією та каналізацією. Також встановлено систему пожежної сигналізації.

Під час церемонії відкриття Секретар Ради національної безпеки і оборони та Міністр внутрішніх справ України вручили двом прикордонникам грамоту Верховної Ради та подяку від Прем'єр-міністра. А 8 військовослужбовців, які проходять службу у відділі «Тополі», отримали з рук високопосадовців сертифікати та ключі від службових осель.

■ державне свято

На засадах демократії

21 рік тому, 28 червня 1996 року, Верховна Рада України, після багатомісячних дебатів, ухвалила Основний Закон нашої держави, який замінив радянську Конституцію УРСР 1978 року. Його прийняття закріпило правові основи незалежної України, її суверенітет і територіальну цілісність та сприяло подальшому підвищенню міжнародного авторитету на світовій арені.

Василь КЛИМЕНКО

Ухвалення головного документа розбудови молодій країні стало найважливішим кроком як у забезпеченні прав людини і громадянина, так і законодавчим фундаментом життєдіяльності українського суспільства. З деякими змінами і доповненнями Конституція 1996 року діє і нині. Її стаття 1 засвідчує, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова, унітарна держава. Її територія в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

«Цілісною і недоторканою...». Вчитуючись у ці слова державницького значення і в пам'яті живо постають щоденні скупи інформаційні зведення про загиблих і поранених співвітчизників, котрі, жертвуючи власним життям у зоні АТО, захищають територіальну цілісність нашої країни. Сумна статистика свідчить: станом на червень нинішнього року уже загинуло 2 267 українських патріотів. Безмежною вірністю обов'язку захисника народу навечно вписали в новітню історію України свої імена і 67 героїв-прикордонників, що так і не повернулися живими до рідних домівок.

Стаття 17 Основного Закону, зокрема, визначає, що оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості покладаються на Збройні

Конституція – це найголовніша гарантія прав і свобод кожного з нас. Вона визначає зміст і спрямованість діяльності усіх українців, об'єднаних нею в одне ціле – Державу.

Сили України, а захист державного кордону на відповідні військові формування та правоохоронні органи. Нині у тісній взаємодії з останніми, у бойовому протистоянні з «руським миром», на палаючому вогнем Донбасі, під ворожими обстрілами на бойових постах гідно виконують свій конституційний обов'язок вартіві рубежу. При добровільній активній підтримці громадських організацій та волонтерів. Адже, як свідчить вищезгадана стаття 17, «захист суверенітету і територіальної цілісності України... є справою всього Українського народу.»

Держава, мобілізуючи свої ресурси турбується про своїх захисників. Це і значне підвищення грошового утримання військовослужбовців, і різноманітні пільги для учасників АТО й заслужена повага до них переважної більшості українського суспільства. Що також є неабиякою моральною підтримкою наших воїнів.

І все ж, коли заходить мова про Конституцію України серед пересічних громадян, скажемо відверто, можна почути і таке: «А що вона мені дала від імені держави? Живеш і не знаєш, чи завтра матимеш на шмат хліба! А ось раніше... на нашому радіозаводі...». Цього разу, якраз у переддень свята Дня Конституції, мій знайомий тикає пальцем у отриману біля метро безкоштовну газету.

– Читайте! – безапеляційно закликає він.

У номері за 26 червня повідомлялося, що за даними соціального опитування однієї тисячі осіб у віці від 21 до 35 років, 67 відсотків українців хочуть жити на землі своїх пращурів, 33 – залишити країну.

І що Ви на це скажете? – запитав із погано прихованою іронією літній чоловік.

Як же важко старшому поколінню співвітчизників розставатися зі своїм

ще й на суботник з нагоди чергової роковини з дня народження вождя світового пролетаріату.

Нинішня Конституція у статті 32 зазначає: «Ніхто не може зазнавати втручання в... особисте і сімейне життя, крім випад-

ків, передбачених Основним Законом. Про це чітко сказано й у статті 30, де кожному громадянину гарантується недоторканність житла. «Право приватної власності є непорушним», – стверджує стаття 41. І ми в цьому уже добре пересвідчилися.

Багато що змінилося за роки самоутвердження української нації. Від імені держави її громадянам була надана можливість приватизувати, тобто взяти у свою власність не тільки житло, а й, за винятком стратегічних напрямків розвитку країни, промислові об'єкти. Кожен із нас отримав право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена. За винятком депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів

І поряд з цим, образно кажучи, помітно для всіх кульгає сфера виробництва, що різко збільшує незайнятість робочих рук. Проте уже ніхто не поцікавиться чому ти, молодий та здоровий, не працюєш, за рахунок чого живеш. Засади нового демократич-

Сумна статистика свідчить: станом на червень нинішнього року уже загинуло 2 267 українських патріотів. Безмежною вірністю обов'язку захисника народу навечно вписали в новітню історію України свої імена і 67 героїв-прикордонників, що так і не повернулися живими до рідних домівок.

ного устрою держави не передбачають втручання у приватне життя своїх громадян. Тож вони, особливо молоді люди, користуючись, особливо з отриманням безвізу, конституційним правом на свободу пересування, мають можливість в іншому місці, на жаль не у своїй країні, з гарною оплатою праці, віддавати свої сили і знання.

І винувата в цьому не Конституція! Вона захищає своїх громадян і надає нам, окрім обов'язків, усі права для всебічного розвитку людини, як особистості. Саме це передбачає і нинішнє реформування медичної галузі, судової влади, місцевого самоврядування, пенсійного забезпечення та інших сфер життєдіяльності українського суспільства, що викликає у ньому неоднозначну реакцію.

Багато розмов ведеться і про саму Конституцію. Одні відкукуються реплікою: «Що вона мені дала?», інші пропонують внести до Основного Закону зміни, продиктовані сучасними викликами. Відповідь тут може бути одна. Конституція – це найголовніша гарантія прав і свобод кожного з нас. Вона визначає зміст і спрямованість діяльності усіх українців, об'єднаних нею в одне ціле – Державу. І повністю Конституція відповідатиме усім запитам суспільства лише тоді, коли проголошені статті опиратимуться на надійний фундамент економічного розвитку країни. А це багато в чому залежить саме від усіх нас. ■

Нині у тісній взаємодії з останніми, у бойовому протистоянні з «руським миром», на палаючому вогнем Донбасі, під ворожими обстрілами на бойових постах гідно виконують свій конституційний обов'язок вартіві рубежу.

дітей у школі та навіть «опікувався» твоїм сімейним життям. Непогано? Така увага!.. Але ж спробуй було відмовитись на роботі виконувати, окрім своєї, ще й норму під патріотичним гаслом: «І за того хлопця». Або ж не вийти після напруженого тижня

місцевого самоврядування, чия діяльність обмежується законом. І саме підприємці, котрі стали знаковим прошарком українського суспільства, сплачуючи податки, вносять вагомий внесок до загальнонаціонального бюджету країни.

■ майбутнє кордону

Цікаві гостини

Понад 50 учнів 1-4 класів Дружбівської загальноосвітньої школи № 1 відвідали ВПС «Хутір-Михайлівський».

Роман ТКАЧ

Прикордонники радо зустріли маленьких гостей та влаштували для них незабутню екскурсію. Найбільше захоплення, особливо у хлопчиків,

викликала демонстрація зброї, яку кожний охочий міг потримати і відчутти себе справжнім воїном-захисником.

Також вразило дітей знайомство з кінологами та їх чотириліпими помічниками. Прапорщики Олексій Чалий та Михайло Опана-

сенко зі своїми вихованцями кокер-спанієлем Норою й фокстер'єром Дженюю показали як майстерно собаки вміють знаходити начебто надійно заховані наркотики, зброю та вибухівку. І на додачу малеча побачила декілька яскравих трюків.

На завершення заступник начальника відділу з персоналу майор Олександр Корнієнко побажав школярам добре відпочити під час канікул та запросив їх прийжджати ще.

■ вишкіл

Навички для крайнього випадку

Протягом минулого тижня на базі Одеської окремої авіаційної ескадрильї Південного регіонального управління пройшли збори авіаційного персоналу Держприкордонслужби.

Геннадій БОНДІК

Фахівці льотного складу та рятувальних парашутно-десантних груп з Києва, Харкова та Одеси зібралися для відпрацювання обов'язкових щорічних норм стрибків з парашутом.

Під час зборів, окрім засвоєння теоретичних питань, також виконано низку практичних заходів – дії пошуково-рятувальних команд та екіпажів під час вимушеного покидання літальних апаратів, застосування аварійно-рятувального спорядження.

Загалом було зроблено 46 стрибків з парашутом. Серед військовослужбовців були і ті, які вперше випробували себе та здійснили стрибки з парашутом.

■ від щирого серця!

Рада та актив Одеської обласної громадської організації «Ветеран кордону» щиро та сердечно вітають старшого сержанта у відставці Станіслава ЧУМАКА з 70-річчям; підполковника запасу Олександра ШУПЕРА з 50-річчям; старшого прапорщика запасу Олександра ХРУЩА з 55-річчям; капітана у відставці Миколу ЛЮТОГО з 65-річчям та іменинників липня:

начальника Одеського прикордонного загону підполковника Сергія ЛАВРЕНТЬЄВА; голову Комітету громадської організації «Всеукраїнська організація ветеранів-прикордонників» генерал-лейтенанта у відставці Анатолія МАКАРОВА; полковників у відставці Віліслава ПЛЕЧЕНЯ і

В'ячеслава КОЗЕЛА; підполковників у відставці Володимира КАШЕВАРОВА, Володимира БОМЕШКА, Ігоря МАТАТА та Руслана МАТАТА, майора у відставці Петра БАЗУТОВА, старших прапорщиків у відставці Асхата АХМАДУЛЛІНА, Валерія МІНАЄВА і Василя БАШИНЬСЬКОГО, старших прапорщиків запасу Миколу КОБЗАРЕНКА, Юрія СЕРГІЄЧКА, Олександра СТЕПАНЕНКА й Фаріда ХАБІБРАХМАНА, рядового запасу, воїна-інтернаціоналіста Петра БОЙКА та вдову Катерину ЯКОВЕНКО.

Бажаємо міцного здоров'я, довгих і щасливих років життя, сімейного благополуччя та чистого неба над головою!

ЗБРОЯ ТА БЕЗПЕКА

XIV МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

10-13 ЖОВТНЯ 2017
Україна, м. Київ

Міжнародний виставковий центр

Defense Express

Генеральний інформаційний партнер

Охота & Оружжя

Генеральний медіа-партнер

Rent Media

Технічний партнер

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР

Україна, м. Київ, Броварський проспект, 15

станція метро «Лівобережна»

+38 (044) 201-11-63

zbroya@iec-expo.com.ua

www.iec-expo.com.ua, www.mvc.ukr,

www.tech-expo.com.ua

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби УкраїниПрикордонник
УкраїниСвідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)

Передплатний індекс:

61023

Видається
з липня 1943 рокуГоловний редактор
Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙЗаступник
головного редактора
Андрій ГЕРАСИМКІВЧергова по номеру
Аліна ДАНИЛЮК

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»

Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15

Замовлення: 54563

Наклад: 6300 прим.

З питань розміщення реклами звертатися у відділ медіа-проектів та договірної роботи Інформагентства Держприкордонслужби України за тел.: (044) 239-84-75

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавець. Редакція не листується з читачами. Редакція може не поділяти точку зору автора. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При використанні наших публікацій посилання на газету обов'язкове.

Наша адреса:

02099, м. Київ,
вул. Ялтінська, 11

Тел./факс:

566-43-30 (багатоканальний)
527-66-73, 239-85-77E-mail: redactor@dpsu.gov.ua
kordo@ukr.net